

College van burgemeester en wethouders
Gemeente Dronten
Postbus 100
8250 AC DRONTEN

Onderwerp: Gevraagd advies concept uitvoeringsprogramma's Sociaal Domein
Datum: 13 februari 2025
Uw kenmerk: -
Ons kenmerk: 2502lf01

Geacht college,

De ASD is gevraagd advies te geven op de drie concept uitvoeringsprogramma's Sociaal Domein, Kansengelijkheid, Gezond samenleven en Bestaanszekerheid. Inmiddels heeft de ASD vanuit de gemeente een reactie mogen ontvangen op een veelheid aan vragen over alle betreffende stukken. Dit is meegenomen in ons advies.

Om het overzicht te bewaren start dit advies met de hoofdpunten. Daarna volgen de bijbehorende adviezen en een alinea over de prioriteitenlijst (zie de bijlage). We eindigen met een nadere inhoudelijke toelichting op de hoofdpunten.

Inleiding

De gemeente geeft aan dat de bijbehorende stukken een opsomming zijn van hetgeen is opgehaald vanuit de diverse bijeenkomsten van onder andere inwoners, partners en gemeenteraad. De ASD waardeert het dat de gemeente zich heeft ingespannen om de samenleving te raadplegen en informatie voor haar beleid op te halen.

De onderlinge verschillen tussen de uitvoeringsplannen zijn groot, waarbij Bestaanszekerheid er op een meer positieve manier uitspringt.

Onderbouwing uitgangspunten

Veel cijfermatige informatie en trends ontbreken of zijn beperkt aanwezig. De PDCA (plan, do, check, act) cirkel is geen standaard onderdeel van de gemeentelijke beleidscyclus. Dit baart de ASD zorgen. Het is onbekend of beoogde resultaten ambitieus zijn of juist niet. Er is weinig zicht op wat heeft gewerkt.

In de inleiding missen wij een connectie naar de doelstellingen. In de uitvoeringsplannen lezen we veel herhaling en zien we veel overlap. De inhoud van de uitvoeringsplannen ervaren wij als mager.

Formulering maatschappelijk resultaat

Volgens de gemeente is uit de evaluatie van de themaplannen gebleken dat het volgen en sturen op de doelen van het beleid in de vorige beleidsperiodes onvoldoende van de grond is gekomen. Hierdoor is er onvoldoende inzicht welke maatregelen effectief zijn, op het effect van maatregelen op elkaar en welke samenhang er behoort te zijn tussen maatregelen om deze te laten werken. Er is bovendien onvoldoende inzicht in de maatschappelijke uitdagingen waarvoor de gemeente staat. Het maatschappelijk resultaat is niet altijd als resultaat omschreven. Dit vormt een risico zeker indien hierop moet worden gestuurd.

Vertaling naar de uitvoering

In dit uitvoeringsprogramma wordt geen inzicht gegeven hoe de gemeente van plan is de door haar benoemde resultaten te realiseren en te monitoren. In een latere fase zal een begroting worden opgesteld. Niet duidelijk is, op welke basis zal worden begroot, zeker omdat onduidelijk is welke activiteiten uitgevoerd gaan worden om de resultaten te realiseren.

Bedrijven/maatschappelijke partners zullen worden gevraagd hoe zij denken te kunnen bijdragen aan het realiseren van de beoogde resultaten. Omdat maatschappelijke resultaten niet altijd scherp gedefinieerd zijn en de gemeente voornemens is een meerjarige opdracht te geven vormt dit een risico. De gemeente wil immers geleverd krijgen wat zij beoogt.

We zijn benieuwd hoe en wanneer de gemeente de inbreng van de samenleving meeneemt in de uitvoering. Het is nu lastig te bepalen of de gemeente ideeën heeft meegenomen die opgehaald zijn. Er wordt in de stukken meer omschreven welke activiteiten er gedaan worden dan welke resultaten er behaald moeten gaan worden.

Verwachtingen

In de stukken wordt sterk ingezet op preventie en het betrekken van de samenleving.

De ambitie is dat dit uiteindelijk moet resulteren in een verlaging van kosten voor de gemeente en minder inzet van professionals. Onduidelijk is hoe de gemeente dit wil realiseren, hoe maakbaar is de samenleving.

Verwachtingsmanagement is hier erg belangrijk

Nieuwe werkwijze heeft impact op gemeentelijke organisatie

Al in het advies over het concept van het strategisch beleidskader sociaal domein hebben wij onze zorgen geuit over de organisatorische kant van de omslag naar het nieuwe beleid, binnen het huis van de gemeente Dronten en bij betrokken partners. De gemeente vraagt begrip voor het feit dat het een lerend en adaptief proces is, waarin zij fouten kunnen maken en willen verbeteren. Onduidelijk is of de gemeente ook een intern verbeterprogramma opzet om de organisatie te leren hoe te werken met deze nieuwe aanpak.

Momenteel lijkt het aantal medewerkers de wachttijd te bepalen, terwijl de hoeveelheid werk het aantal personeelsleden zou moeten bepalen. Indien kwaliteit van dienstverlening nagestreefd wordt dan dient er een relatie te zijn tussen de hoeveelheid werk en het aantal medewerkers.

Lokale teams

Vanuit hervormingsagenda Jeugd wordt er ingestoken op stevige lokale teams.

Uit de stukken worden veel zaken rondom de lokale teams niet duidelijk, daarbij valt te denken aan: samenstelling, doel, opdracht, grootte van het werkgebied, bereikbaarheid, herkenbaarheid en koppeling met het gemeentelijk systeem. Uit de stukken wordt niet duidelijk welke problemen uit het huidige beleid door de lokale teams worden opgelost en op wat voor manier.

Samenwerking met en tussen partners

U geeft aan dat de gemeente een nieuwe manier van werken ontwerpt, waarbij partnerschap, sturen op resultaat en het resultaat voor de inwoner centraal staan. Er wordt gestuurd op samenwerking met en tussen partners. Het wordt ons niet duidelijk of deze samenwerking nu niet goed verloopt en waar dit verbetering behoeft. Meer overleggen is niet altijd de oplossing.

Betrokkenen kunnen op basis van deze uitvoeringsplannen niet zien wat de uitvoeringsplannen betekenen voor de activiteiten die ze op dit moment ontplooiën.

Onlangs zijn er subsidiepartners geïnformeerd dat subsidies stoppen per 1 januari 2026. Dit loopt naar ons idee vooruit op het implementeren van het nieuwe beleid. Het is ons niet duidelijk geworden of er binnen het huidige beleid wellicht meer effect bewerkstelligd had kunnen worden.

Ontwikkeling naar zorgzame samenleving

Op basis van deze stukken is het voor de samenleving niet duidelijk welke besluiten er op basis van dit stuk genomen gaan worden en welke financiële consequenties er zijn.

Er wordt vooral omschreven hoe zo weinig mogelijk mensen gebruik gaan maken van het vangnet. Dit alles geeft een onduidelijk beeld over de besluitvorming over de uitvoeringsprogramma's en dat doet iets met het vertrouwen van de inwoners en partners.

In de uitvoeringsprogramma's zie we met name een focus op aanpassing van de dure voorzieningen. Dat wekt de indruk dat aanpassingen meer financieel zijn ingegeven, dan als maatschappelijk resultaat. De oplossing wordt veelal gezocht in het neerleggen van meer taken bij de samenleving, met mogelijk resultaat, overbelasting voor de mantelzorger. De stukken laten ook zien dat er veel oplossingen worden gezocht in preventie, dit is voor inwoners met een chronische, progressieve of terminale aandoening geen optie.

Rol ASD

De ASD wil graag inzicht hebben in hoe de gemeente de beleids-/jaarcyclus inricht en welke momenten dan aanleiding vormen om advies van de ASD te vragen.

Wat ontbreekt

In de nadere toelichting staat een opsomming van wat we binnen deze stukken nog missen. Ook staat er een opsomming van wat we in het beleid meer uitgebreid terug zouden willen zien.

Nieuw beleid

Wat voor de ASD binnen het nieuwe beleid vooral voorop moet staan zijn de volgende zaken: wat doet het nieuwe beleid voor de inwoner, wordt de inwoner gehoord en centraal gezet, hoe wordt het beleid toegankelijk gemaakt, is de kwaliteit van dienstverlening optimaal en worden de inwoners geholpen die dat het meest nodig hebben?

In de basis zijn daarvoor zaken nodig als heldere communicatie, een duidelijke uitgangspositie en concrete resultaten.

Prioriteitenlijst

De ASD is gevraagd om een "top 10" te maken van de prioriteiten per pijler, kansengelijkheid, gezond samenleven en bestaanszekerheid. Wij sturen een overzicht mee, maar maken tegelijkertijd een voorbehoud. Als organisatie is het in de basis niet aan de ASD om prioriteiten te stellen.

Prioritering kan tot gevolg hebben dat resultaten met een lage score (gedeeltelijk) worden wegbezuinigd. De ASD is niet geïnformeerd over de mogelijke consequenties, het effect op de integraliteit of het belang voor een kleine groep inwoners.

Om goed te kunnen prioriteren moet je eerst meer weten over effectiviteit.

Op dit moment is er niets bekend over de beschikbare middelen voor de uitvoer en daarmee is ook niet duidelijk welke consequenties dit heeft voor de volgorde van de prioriteiten.

Voor een definitieve prioritering is er behoefte aan een scherpere formulering van de resultaten en meer cijfers bij de uitgangspunten.

Adviezen:

- Wij adviseren de gemeente om meer begrippen te definiëren.
- Wij adviseren de gemeente om de maatschappelijke resultaten scherper en SMART (specifiek, meetbaar, acceptabel, realistisch, tijdgebonden) te formuleren met aandacht voor het maatschappelijke aspect.
- Wij adviseren de gemeente om de inwoners goed mee te nemen in de ontwikkelingen in het beleid en de communicatie duidelijk te houden. Informeer hen wat er van ze verwacht wordt en leg uit waarom dat nodig is. Zend niet alleen informatie, maar haal ook zoveel mogelijk op. Ga ook zelf naar de inwoners toe.
- We adviseren de gemeente om inzicht te geven in hoe en wanneer de samenleving en de gegeven inbreng vanuit de samenleving betrokken gaat worden bij de vertaling van de uitvoeringsprogramma's in concrete activiteiten.
- De ASD adviseert de gemeente om een risicoparagraaf mee te nemen binnen het nieuwe beleid en om deze uit te werken.
- De ASD adviseert om de basisinformatie vanuit de gemeente inzichtelijk en toegankelijk te maken, zodat hier stuurinformatie uit kan worden gehaald om te monitoren, maar ook om de uitgangspunten voor de resultaten hier mede op te baseren.

- De ASD adviseert om de kwaliteit van dienstverlening te koppelen aan een grotere mate van zelfstandige bevoegdheid voor medewerkers. Dat geeft ruimte om in te spelen op de echte vraag van inwoners.
- De gemeente vraagt begrip voor het feit dat dit een lerend en adaptief proces is, waarin zij fouten kunnen maken en willen verbeteren. De ASD adviseert om het begrip wederzijds te laten zijn richting inwoners en initiatieven.
- De ASD adviseert de gemeente om in al haar communicatie-uitingen eenduidig te zijn in het gebruik en de uitleg van begrippen en de goede zoektermen te gebruiken op haar eigen website. De uitleg van woorden als valpreventie en gezondheidsmakelaar zijn bijvoorbeeld niet terug te vinden op de website van de gemeente.
- De ASD adviseert de gemeente verder te concretiseren hoe te komen tot een zorgzame samenleving (en zich niet op voorhand rijk te rekenen).
- De ASD adviseert de gemeente verder te concretiseren waar preventie effectief is en hier structureel op in te zetten, maar ook inzicht te ontwikkelen waar preventie niet aan de orde is.
- Als herhaling vanuit ons eerdere advies geven we graag de volgende tips mee: Hou de zaken simpel waar het simpel kan en vermijd bureaucratisch handelen. Laat de middelen vooral naar de inwoners gaan en niet naar overleggen of complexe interne goedkeuringsprocedures voor ambtenaren. Hou in de gaten welke kosten er gemaakt moeten worden voordat iets in de uitvoer gerealiseerd gaat worden.
- Wij adviseren om lokale teams niet als doel te zien maar als middel en de opdracht aan de lokale teams goed af te stemmen op de maatschappelijke resultaten.
- Elders in het land zijn al ervaringen opgedaan met lokale teams en we adviseren u dan ook de goede punten hieruit mee te nemen.
- Wij adviseren u bij het verstrekken van subsidie duidelijk te zijn in uw communicatie naar subsidiepartners over termijnen, opdrachtformulering, verwachtingen rondom samenwerking en andere voorwaarden. Subsidiepartners kunnen alleen adaptief zijn als zij daar tijdig hun bedrijfsvoering op kunnen afstemmen.
- Wij adviseren u om in de opdrachtformulering voor subsidiepartners aandacht te besteden aan de kwaliteitscontrole in relatie tot de nog niet smart geformuleerde resultaten.
- We willen u als advies meegeven om in de selectie- en kwaliteitscriteria rekening te houden met het feit dat burgerinitiatieven ook de kans moeten krijgen mee te doen bij subsidietenders.
- Wij adviseren u om de ASD op korte termijn helderheid te verschaffen over het moment waarop het benoemde jaarlijkse advies van de ASD verwacht wordt.

Adviezen rond concrete maatregelen – met nadere onderbouwing in de toelichting:

- De ASD ziet de verklarende analyse als een belangrijk instrument om de achtergronden bij een complexe hulpvraag goed in beeld te krijgen. Wij adviseren de gemeente om meer gebruik te (blijven) maken van de verklarende analyse en om hiervoor middelen en mensen vrij te maken binnen de subsidievoorwaarden en -middelen richting de aanbieders. Daarmee ontstaat meer flexibiliteit in wie de verklarende analyse kan opstellen, zodat er in het belang van de inwoners en uiteindelijk ook de financiën van de gemeente, zo weinig mogelijk vertraging optreedt in de uitvoering.
- In de stukken wordt gesproken over een vrijwilligerscentrale die organisaties en vrijwilligers kan ondersteunen bij het opzetten van vrijwilligerswerk. Wij adviseren de gemeente om bij de opzet van een vrijwilligerscentrale of verenigingsondersteuningscentrum (Motie CDA 2023) rekening te houden met de complexiteit waar organisaties en vrijwilligers tegenwoordig mee te maken krijgen bij ondermeer de volgende zaken: AVG regelgeving, vertrouwenspersonen, systemen om contributie te innen, ICT kennis. Een steunpunt kan op dit vlak organisaties en vrijwilligers ontzorgen. Daarnaast kunnen verenigingen ook te maken krijgen met eisen die gesteld worden door de bond waarbij zij zijn aangesloten.
- De ASD adviseert de gemeente om eventuele afbouw van 24-uursvoorzieningen pas te realiseren als bewezen is dat het stelsel van beschermde woonplekken met flexibele begeleiding en behandeling waar nodig, goed functioneert. Ook adviseert de ASD een vangnet te realiseren dat na eventuele afbouw zorgt voor opvang als dat nodig blijkt.
- Wij adviseren de gemeente om professionals en inwoners duidelijke informatie over toegankelijkheid te verschaffen.

Nadere toelichting:

Inleiding

De ASD vindt het belangrijk om te weten hoe de stap naar het nieuwe beleid gemaakt gaat worden zonder SMART uitgewerkte doelen en onderliggende evaluaties.

Aan de doelen, indicatoren, resultaten en activiteiten zijn nog geen financiën gekoppeld en de gemeente laat weten dat het nieuwe beleid niet uit bezuinigingsoogpunt is ingestoken. Het mag echter duidelijk zijn dat niet alles wat benoemd is gerealiseerd zal kunnen worden binnen de beschikbare middelen.

De beweging naar de samenleving staat centraal in de inleiding, je zou verwachten dat dit in de uitvoeringsprogramma's terugkomt. In de uitvoering staat centraal dat taken worden afgestoten. De aansluiting tussen deze twee mist. De genoemde punten worden nauwelijks uitgewerkt.

De punten uit ons advies op het concept beleid strategisch kader sociaal domein blijven staan, omdat wij deze niet vertaald zien in deze uitvoeringsprogramma's.

Formulering maatschappelijk resultaat

► Wij zijn door de gemeente geïnformeerd dat doelen en indicatoren stapsgewijs zullen worden ingevuld met 2025 als nulmeting. Maatschappelijke organisaties worden daarbij betrokken en krijgen een belangrijke rol toebedeeld voor het verzamelen van de basisinformatie.

► Bij het beoordelen van de stukken ervaren we het als zorgelijk dat er op veel onderdelen nog geen informatie aanwezig is. Wij waarderen het dat de gemeente bezig is het gebrek aan informatie in te vullen. Wij vertrouwen erop dat dit zorgvuldig en zo snel mogelijk wordt opgepakt. Dit maakt echter het adviseren voor ons lastiger en alleen daarom al worden wij als ASD graag betrokken bij de volgende stappen.

► Het formuleren van uitgangspunten op een hoog abstractieniveau kan leiden tot verschillende interpretaties. Een uitgangspunt als 'Doen wat nodig is' kan bijvoorbeeld geïnterpreteerd worden als het leveren van maatwerk, maar kan ook uitgelegd worden als zo doelmatig en efficiënt mogelijk werken of slecht het hoogstnoodzakelijke doen. Formuleringen als "beter of eerder in beeld zijn en lichte ondersteuning, zijn niet SMART geformuleerd.

► De integrale denkwijze blijkt niet altijd uit de stukken. Als je je richt op complexe situaties, werk je niet preventief.

► Er zijn meerdere resultaten geformuleerd die onduidelijk zijn of waarvan je je kun afvragen of dat het resultaat is wat je wil bereiken. Voorbeelden hiervan zijn:

-De gemeente stuurt onder doel 5 bij gezond samenleven op betere afstemming en samenwerking als resultaat.

Het zou erom moeten gaan de inwoner goed en adequaat te bedienen op een efficiënte wijze. Als de samenwerking nu niet goed is, is het interessant te weten of de oorzaak ligt in besluitvorming, beslissingstermijnen, bevoegdheden van medewerkers, versnippering, interne communicatie, belemmerende factoren bij de hulpvrager of de betrokken organisatie. Een overlegstructuur is maar één van de manieren waarmee je slechte samenwerking kan oplossen.

- Bij doel 1 van bestaanszekerheid staat als resultaat: Huiselijk geweld en kindermishandeling is eerder en beter in beeld. Wij kunnen ons voorstellen dat het uiteindelijk gewenste resultaat is dat huishoudelijk geweld daalt of liever helemaal niet meer voorkomt.
- Bij doel 1 onder de pijler gezond samenleven staan drie resultaten, waarbij het eerste resultaat al samenvat wat het tweede en derde resultaat beogen. De toevoeging van het lidmaatschap van een sportvereniging is geen voorwaarde om actief te kunnen zijn. Het kan mogelijk zelfs geïnterpreteerd worden als tegenstelling op kansengelijkheid en inclusie.
- De koppeling van de pijler gezond samenleven met ruimtelijke ordening mist. Je zou bijvoorbeeld ook kunnen benoemen dat er in elke wijk speelmogelijkheden zijn.
- Het is niet duidelijk of bij doel 3 van bestaanszekerheid (inwoners doen mee door te werken of te participeren) gebruik gemaakt gaat worden van consequenties in de vorm van straffen of belonen of dat er juist sprake is van een intern verbeterproces zodat de werkwijze zo goed is dat er bijna altijd succes is.

- Bij doel 4 (kinderen en jongeren groeien zoveel mogelijk thuis op) van het uitvoeringsprogramma Kansengelijkheid is als beoogd resultaat geformuleerd: het aantal uithuisplaatsingen neemt af. Als dit het resultaat is om het doel te bereiken, dan lijkt het erop dat het middel en de verbonden kosten verworden tot het doel en niet de veilige ontwikkeling van het kind.
- De opsomming, onder een gezonde leefomgeving binnen de uitvoeringsplannen van gezond samenleven, richt zich hier alleen op een hitteplan. Je kunt binnen een gezonde leefomgeving ook denken aan het naleven van het stookplan, (geluids)overlast (van bijvoorbeeld windmolens), afvalscheiding, bewustwording van duurzame vervoersmiddelen, (verkeers)veiligheid, gewasbeschermingsmiddelen, recreatiemogelijkheden.

Vertaling naar de uitvoering

► De stukken dragen de titel uitvoeringsprogramma en daarvan zou je mogen verwachten dat ze inzicht geven in wat er uitgevoerd gaat worden. Omdat én het maatschappelijk resultaat niet concreet geformuleerd is én er niet duidelijk is hoe dit bereikt gaat worden, is onduidelijk welke keuzes er gemaakt gaan worden in de uitvoering.

► De gemeente is dit proces, richting nieuw beleid, gestart met het betrekken van veel partijen, waaronder inwoners. Die inbreng mag gewaardeerd worden met een terugkoppeling van wat er mee gedaan is. Duidelijkheid voorkomt onzekerheid en verkeerde interpretatie. Uit de stukken wordt niet duidelijk waar en hoe de samenleving betrokken wordt bij de vertaalslag naar de uitvoeringsplannen en vervolgens naar concrete activiteiten.

Ook is niet duidelijk hoe de samenleving betrokken wordt bij beoogde keuzes, zodat voor hen herkenbaar is wat hun inbreng is geweest.

► Wij kunnen hier één op één de conclusies toepassen uit het stuk van Movisie:

<https://www.movisie.nl/sites/default/files/2021-02/beleidsuitgangspunten-gemeenten-iwww.pdf>

“Het valt op dat de beleidsvoornemens van gemeenten op een hoog abstractieniveau zijn geformuleerd. Uitgangspunten zoals preventie, efficiëntie en zelfredzaamheid zijn grote overstijgende concepten, maar toelichting over hoe deze begrippen concreet zouden moeten worden vormgegeven in de praktijk ontbreekt vaak. In de gemeentelijke beleidsdocumenten lijkt wel te worden benoemd wat men belangrijk vindt, maar niet hoe dit zou moeten. Wat opvalt is dat gemeenten wel waarden benoemen, maar deze niet uitwerken in praktische principes.

Net als bij waarden geldt ook voor de uitgangspunten van de gemeenten dat deze niet altijd verenigbaar zijn – en soms zelfs tegenstrijdig”.

Verwachtingen

► Bij veel van de inwoners leeft het beeld dat je binnen het sociaal beleid constant in discussie raakt of je wel recht hebt op zorg, dat de kosten te hoog worden en dat dit de reden is om meer richting samenleving te bewegen. Vooral mantelzorgers krijgen het gevoel nog zwaarder te worden belast. Het is belangrijk om inwoners mee te nemen bij de gewenste omslag van het beleid. Voor inwoners is het niet altijd duidelijk of beslissingen ook echt vanuit het algemeen belang genomen worden of meer financieel gedreven zijn.

► Zoals bij elk beleid spelen ook hier risicofactoren. Onverwachte incidenten kunnen zomaar een sterke invloed hebben op het aantal uithuisplaatsingen.

► De gemeente heeft ons laten weten geen cijfers te hebben van de gemiddelde wachttijd tussen de aanmelddatum bij de gemeente en de datum van afgifte van de beschikking. Dit verbaast ons, omdat het om interne cijfers gaat. De gemeente stelt dat zij beperkt invloed kan uitoefenen op wachtlijsten, omdat de wachttijd sterk verband houdt met het aantal aanmeldingen binnen een periode en het aantal beschikbare medewerkers het uitgangspunt is.

► De gemeente is niet bekend met het aantal uitgevoerde verklarende analyses in 2024, omdat dit niet te herleiden is uit het eigen registratiesysteem. Tegelijkertijd wordt de verklarende analyse wel als indicator genoemd in het uitvoeringsprogramma Kansengelijkheid.

De ASD is van mening dat deze (interne) informatie cruciaal is, omdat dergelijke gegevens mede nodig zijn om het drama voor kinderen kleiner te maken, sneller de juiste hulp te kunnen bieden en daardoor uiteindelijk kosten te kunnen besparen.

De gemeente voert aan dat dit onderdeel valt onder de bedrijfsvoering, maar voor integraliteit binnen het beleid lijkt het onlosmakelijk met elkaar verbonden.

In het uitvoeringsprogramma Kansengelijkheid is te lezen dat de verklarende analyse alle factoren in beeld brengt die van invloed zijn bij complexe problematiek binnen een gezin en helpt bij het inzetten van passende ondersteuning. Dit vraagt om de juiste expertise. Tegelijkertijd kan uit bladzijde 11 punt 15 van het uitvoeringsprogramma Bestaanszekerheid worden geconcludeerd dat de verklarende analyse nog in een proeffase zit. Wij ontvangen signalen dat de verklarende analyse slechts zeer summier wordt ingezet, mede vanwege tijds- en personeelsgebrek. Wij maken ons zorgen dat juist in complexe situaties niet, of niet tijdig, de goede hulp geboden wordt.

Nieuwe werkwijze heeft impact op gemeentelijke organisatie

► Zoals al eerder benoemd in het advies over het strategisch beleidskader sociaal domein wordt niet ingegaan op de organisatorisch kant terwijl dit volgens ons een kritische succesfactor is.

Als binnen de organisatie het personeelsbeleid niet mee kan bewegen, verkleint dat bij voorbaat de kans op succes. Snel en preventief handelen werkt kostenverlagend.

► Voor medewerkers is handelingsbevoegdheid belangrijk, omdat niet elke inwoner deels of geheel in een zogeheten “hokje” past.

Lokale teams

► Belangrijke factoren bij de inzet van de lokale teams zijn tijd nemen, vertrouwen creëren en naar de inwoners toe gaan. Mensen die echt hulp nodig hebben, zijn vaak druk met overleven in het moment en dat maakt dat ze minder snel met een hulpvraag komen. Vertrouwen is cruciaal, maar het kost tijd om dat te verkrijgen.

Het resultaat is tegelijkertijd lastig meetbaar, omdat dit niet direct zal leiden tot minder zorg.

► De onderwerpen preventie en het betrekken van de samenleving worden aan de ene kant heel belangrijk gevonden maar aan de andere kant worden ze nauwelijks uitgewerkt.

Het wordt uit de stukken niet duidelijk hoe dit wordt vormgegeven.

Samenwerking met en tussen partners

► Van aanbieders wordt verwacht dat ze gezamenlijk tot een voorstel komen voor het uitvoeren van een opdracht. De gemeente zegt: “Op deze manier ontstaat er meer samenhang in de uitvoering omdat samenwerking niet meer vrijblijvend is”. De gemeente zal meerdere partners (bestaande en nieuwe) uitnodigen om een voorstel te doen voor het uitvoeren van activiteiten. Het is belangrijk om daarbij ook een open blik te houden voor startende aanbieders.

► De gewenste samenwerking is niet vrijblijvend en subsidies worden langlopend. Het is niet bekend wat u met langlopend bedoeld.

► In de aanbesteding kan een spanningsveld ontstaan tussen een concrete opdracht en het adaptieve proces. Dit spanningsveld levert mogelijk een kwaliteitsrisico op, waarbij mensen niet krijgen wat omschreven is, omdat de opdracht vooraf niet helder was. Omdat contracten langlopend zijn is het van groot belang de opdracht goed te formuleren. Bij een nog niet scherp uitgewerkte opdracht zijn betrouwbare partners, waar tussentijdse bijsturing of aanpassing van de opdracht mogelijk is, belangrijk.

► De gemeente heeft ons in haar mondelinge toelichting laten weten dat er van subsidiepartners flexibiliteit wordt verlangd om mee te bewegen in het adaptieve proces. Een aanbieder heeft ook te maken met de eigen bedrijfsvoering, waarbij personele inzet een belangrijke kostenfactor is. Het is belangrijk om hier vooraf goede afspraken over te maken en de aanbieders daarin mee te krijgen. Adaptief zijn vraagt om financiële ruimte voor meerwerk. Makkelijker kunnen op- of afschalen of tussentijds beschikkingen kunnen aanpassen bij een gewijzigde situatie zijn onderdelen die binnen een adaptief proces bijdragen aan efficiëntie.

► Wees duidelijk wie, gemeente of aanbieders, er verantwoordelijk is voor de communicatie naar de samenleving.

► U schrijft dat de uitkomst van de subsidietenders kán zijn dat u subsidies van bestaande partners gaat stoppen. Wij ontvangen signalen dat u al vooruitloopt op deze mogelijkheid en dat er onlangs al subsidies gestopt zijn. Dit lijkt haaks te staan op het adaptieve karakter van het nieuwe beleid, waarbij vooral op het vlak van preventie, continuïteit van belang is.

► U schrijft dat u mantelzorgers en vrijwilligers ook als partners ziet. Het begrip partner wordt hier breed gehanteerd. Ook bij subsidietenders wordt gebruik gemaakt van het begrip partner. Het is onduidelijk hoe en of mantelzorgers en vrijwilligers binnen de subsidietenders worden meegenomen en welke selectie- en kwaliteitscriteria er voor hen relevant zijn.

► De gemeente laat weten dat het gebrek aan personeel en daarmee tijd, reden is voor vertraging bij bijvoorbeeld de afgifte van beschikkingen. Wij stellen het op prijs als de gemeente kijkt naar andere mogelijkheden, om vertraging voor inwoners te voorkomen.

Ontwikkeling naar zorgzame samenleving

► De subtitel van het strategisch beleidskader is “mensen maken de samenleving” en in de uitvoeringsplannen komt sterk naar voren dat de gemeente de samenleving steeds meer nodig heeft om de gewenste resultaten te bereiken. Uit de uitvoeringsplannen wordt niet duidelijk welke maatregelen nodig zijn om naar een zorgzame samenleving te groeien.

► Er zijn voor ons een aantal punten van zorg bij het neerleggen van meer taken bij de samenleving:

- De grote lijn is dat de gemeente stuurt op eigen verantwoordelijkheid en zelfredzaamheid van haar inwoners. In de huidige tijd loont het om zich preventief in te schrijven, mede vanwege de bureaucratische verwerkingstijd en daarmee houdt het systeem zichzelf in stand. Het kan niet zo zijn dat alleen de inwoners die in staat zijn tijdig in te spelen op toekomstige zorg, beter af zijn. De inwoner mag niet de dupe worden als hij/zij meegaat in deze uitvoeringsplannen en zich zo lang mogelijk probeert zelf te redden.
- Indien het registratiesysteem niet op orde is, kan het lijken dat er geen of weinig vraag is naar een voorziening. Het kan mensen ook bureaucratisch moeilijk worden gemaakt om iets aan te vragen. Dit betekent niet dat er geen behoefte is. Wij hebben in dit kader met de gemeente het concrete voorbeeld besproken van de crisisopvang in Dronten. Het zou goed zijn om vragen die geen opvolging krijgen of afwijzingen ook te registreren.
- Het gebruik van tijdelijke opvangvoorzieningen wordt nu soms bepaald door de complexe toegankelijkheid en niet door de behoefte. Het moet makkelijk toegankelijk gemaakt worden om mensen even te ontlasten.
- Waar het kantelpunt tussen lichte en zware ondersteuning precies ligt, wordt niet heel concreet benoemd in de uitgangspunten. Daarnaast wordt niet benoemd wie verantwoordelijk is voor de inschatting van waar dit kantelpunt ligt. Als er geen glijdende schaal is tussen lichte en zware zorg, loop je het risico dat er en onevenredige druk komt op de zware zorg, ook wanneer er slechts op één of enkele onderdelen gebruik gemaakt moet worden van de zware zorg.
- “De samenleving” weet niet altijd waar men terecht kan om signalen door te geven. Een zorgzame samenleving vraagt erom dat de inwoner makkelijk signalen kan doorgeven op de juiste plekken.
- Recent is er veel discussie over een goede signalering van ernstige psychiatrische problematiek die soms een gevaar voor de omgeving vormt. Waar kan men dit melden en nog belangrijker, zijn er dan mogelijkheden om adequate hulp te bieden. Hier wordt niks over vermeld in de uitvoeringsplannen.

► De gemeente wil investeren in sociale cohesie. Ze wil informele netwerken en inwonersinitiatieven versterken. Daarbij gaat het niet alleen om hulp maar ook om ontmoeting, iets betekenen voor elkaar, benutten van ervaringsdeskundigheid en het stimuleren van kansrijke initiatieven. Netwerken, initiatieven en verenigingen zijn enorm belangrijk voor de participatie en betrokkenheid van inwoners in de samenleving. Ondersteuning en versterken van initiatieven vanuit inwoners vragen om tijd en continuïteit. De investeringsbehoefte zal gemiddeld groter zijn in de beginfase.

► Sociaal kapitaal en/of ervaringsdeskundigheid. Veel inwoners hebben ervaringskennis binnen het sociale domein. Dat kan vanuit de eigen achtergrond of omdat ze nauw betrokken zijn bij iemand die binnen het sociale domein gebruik maakt van hulp, bijvoorbeeld als mantelzorger. Maar ook veel inwoners behouden de professionaliteit of de know how die zij in hun (werkzame) leven hebben opgedaan. Die expertise kan, eventueel aangevuld met training, coaching en intervisie vanuit professionals van groot nut zijn. Het loont te bekijken hoe dit het beste kan worden ingezet. Hierbij kan ook worden gedacht aan sleutelfiguren en bruggenbouwers.

► Het baart ons zorgen dat er een verwachte toename is van mensen die vallen onder een zwaardere categorie met een psychische lastigheid (GGZ gerelateerd). Dit is gerelateerd aan de toename van het aantal WLZ-indicaties. Dit heeft mogelijk gevolgen voor mensen met een lichtere indicatie, die nu gebruik maken van de beschikbare plekken in Beschermd Wonen. Het gevolg kan zijn dat zij plaats moeten maken.

Een goede inventarisatie van het aanbod maatschappelijke opvang en beschermd wonen in Dronten, maar ook van het functioneren ervan, is noodzakelijk om toekomstig beleid op te kunnen richten. Dit naar aanleiding van de opmerking op bladzijde 12 van het uitvoeringsprogramma Bestaanszekerheid: "Afbouw van 24-uursvoorzieningen is geen doel op zich. Het is het resultaat van een beter functionerend stelsel van beschermde woonplekken met flexibele begeleiding en behandeling waar nodig".

► In de uitwerking moet er aandacht zijn voor de risico's.

Een zorgzame samenleving kent zijn grenzen en het is belangrijk om rekening te houden met de risico's die dit mogelijk met zich meebrengt:

- Als kwetsbare mensen langer zelfstandig wonen vergroot dit het risico op dakloosheid, schulden, sociale overlast en eenzaamheid.
- Mensen zonder sociaal netwerk kunnen uit beeld verdwijnen.
- Overbelasting van mantelzorgers.
- Afschalen van zware zorg betekent meer zorg op andere terrein en die gevolgen worden hier niet meegenomen.
- Bij een verschuiving van zorgen voor naar zorgen dat, kan het gevolg zijn dat je drukker bent met de kosten van je af houden dan met het bieden van hulp.

Zonder aandacht voor deze risicofactoren wordt uiteindelijk de problematiek vergroot, met kwetsbare mensen als slachtoffer.

► Bij het verder vormgeven van een zorgzame samenleving moet er aandacht zijn voor mensen die sociale overlast geven en daardoor gezien worden als bedreigend. De samenleving zal minder voor hen klaar staan, terwijl hun gedrag ook kan voortvloeien uit hun ziekte, bijv. hersenbeschadiging. Daar waar sprake is van mensen met een toenemende zorgbehoefte kan het voor de mantelzorgers boven hun mogelijkheden uitstijgen. Zij moeten weten hoe en waar ze aan de bel kunnen trekken.

► Binnen een zorgzame samenleving is een vangnet nodig voor als het niet goed gaat. Indien dit niet beschikbaar is zullen mensen meer huiverig zijn een zorgtaak op te pakken.

► Soms zijn er mensen die gedrag vertonen wat niet wenselijk is. Dat vraagt vaak om een specialistische benadering en maakt het tegelijkertijd moeilijker om hier vrijwilligers voor te vinden. Er wordt veel verwacht van preventie, maar er is weinig uitgewerkt.

► Vanuit de bijeenkomsten met daarbij ook professionals, horen we vaker terug dat er behoefte is aan een duidelijke sociale kaart, zij weten elkaar niet altijd goed te vinden. Ook voor inwoners is het belangrijk te weten waar ze terecht kunnen. Binnen de Dronter Koers is de filosofie dat inwoners een ondersteuningsvraag kunnen stellen daar waar dat het meest logisch voor hen is en dat het niet uitmaakt waar de vraag binnenkomt, omdat de manier van werken hetzelfde is. De zorg en ondersteuning zou goed op elkaar afgestemd zijn.

Zou dit in de praktijk werken als bedoeld, dan zou de vraag vanuit de professionals naar een sociale kaart er naar ons idee niet zijn.

Wat ontbreekt

Wij missen in de stukken:

- Onafhankelijke cliëntondersteuning – een voorziening binnen de WMO;
- Mobiliteit gekoppeld aan eenzaamheid – vervoer ligt aan de basis voor ontmoeting en sociaal contact;
- Leergeldstichting – de gemeente Dronten behoort niet bij de 77% van de gemeenten waar zij actief zijn voor kinderen uit gezinnen met geldzorgen <https://www.leergeld.nl/wat-we-doen> ;
- De connectie met het Nationaal Preventieakkoord – de samenwerking tussen partijen op het gebied van gezondheid;
- Dagbesteding – anders dan genoemd in het kader van de Participatiewet;
- Ontmoetingsmogelijkheden in relatie tot eenzaamheid

Deze lijst is niet uitputtend.

Wij zien in toekomstig beleid graag meer uitgebreide informatie opgenomen over:

- Valpreventie – deze wordt alleen indirect ingezet, een simpele A4 met uitleg voor inwoners ontbreekt bijvoorbeeld;
- Lokale inclusieagenda – ondanks een motie uit 2019 is er tot 2024 “door andere belangrijke taken geen specifieke medewerker voor het inclusiebeleid ingezet”, aldus de gemeente;
- Respijtzorg – de gegevens uit het BMC rapport vermelden niet dat de ene aanvraag die gehonoreerd is, maanden “strijd” heeft gekost van de inwoner die de aanvraag heeft gedaan. Zoiets ontmoedigd;
- Gezondheidsmakelaar – deze wordt meer indirect ingezet, maar informatie voor inwoners ontbreekt;
- Mantelzorgondersteuning – kun je de inwoners voorzien van praktische tips voor zaken als bijvoorbeeld tillen, om in ieder geval overbelasting in fysieke zin tegen te gaan;
- Evaluatie vanuit vorige beleidsperiodes – wees een lerende organisatie;
- Wachlijsten in het algemeen – wat kan er worden ingezet om de doorstroom en efficiëntie te verhogen;
- Vroegsignalering bij complexe echtscheidingen;
- Waakvlamcontact bij de doelgroep die moeite heeft om binnen onze samenleving mee te komen;
- Oplossingen voor mensen die dakloos zijn – waaronder ook onzichtbare dak- en thuisloze mensen, bijvoorbeeld vanuit een economische situatie, arbeidsmigranten, starters of kinderen van een gescheiden ouder die geen woonruimte heeft.
- Verslavingszorg in brede zin, dus volwassenen en kinderen, gezien de ontwikkelingen in de maatschappij;
- Aandacht voor inwoners met een psychische lastigheid.
- Ervaringsdeskundigheid - benut meer het sociale kapitaal uit de samenleving.

Nieuw beleid

We begrijpen de noodzaak om de samenleving te betrekken bij de zorg voor de medemens, maar naar ons idee heeft dit meer uitwerking, anders ontstaat een groot risico op wensdenken. Start bij de inwoner waar de vragen vandaan komen. Maak dingen leesbaar voor de inwoner en neem de inwoner mee in het proces. Geef uitleg waar nodig en vraag door indien van toepassing, maar probeer zaken simpel te houden wanneer dat kan. Laat de geboden hulp makkelijker meebewegen met de behoeften van de inwoner.

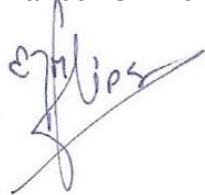
Een laatste tip vanuit het rapport van Movisie: “Het zou nuttig zijn om te onderzoeken hoe gemeenten en professionals met elkaar (kunnen) samenwerken en stappen zetten in de vertaling van beleid naar praktijk, kort gezegd tussen voornemen en uitvoeren. We realiseren ons dat daarbij de wijze van sturing door gemeenten op de beleidsuitgangspunten van belang is; door middel van gesprekken of vanuit de bestuurskamer, van achter een bureau? Ook relevant: Op welke wijze willen gemeenten en sociale (wijk)teams verder ontwikkelen, leren en verbeteren? Gebeurt dat in samenspraak, parallel, of leren beleid en praktijk onafhankelijk van elkaar?”

Tenslotte

Voor de bewoners van Dronten is het allerbelangrijkste wat de gemeente doet en niet wat zij zegt. Inwoners zullen de gemeente beoordelen op de concrete maatregelen.

De ASD ziet uit naar uw reactie op dit gevraagd advies.

Met vriendelijke groet,
namens het bestuur van de ASD Dronten,

Lia Flipse, ambtelijk secretaris ASD Dronten

BIJLAGE bij gevraagd advies concept uitvoeringsprogramma's sociaal domein:

De ASD is gevraagd om prioritering aan te geven in de resultaten door te kiezen uit 10 resultaten binnen elke pijler en deze in volgorde van belangrijkheid te zetten. Deze lijst is onlosmakelijk verbonden met het gevraagd advies op de uitvoeringsprogramma's behorend bij het nieuw beleid sociaal domein. Onder de alinea "prioriteitenlijst" gaan we nader in op de achtergrond.

Prioritering:

(schuin gedrukt de opmerkingen die zijn meegegeven)

Bestaanszekerheid

1 Doel 2.4 * We zetten activiteiten gericht in om huishoudens die moeite hebben om rond te komen te ondersteunen.

als hier een maatje opgezet wordt die een klik heeft met het gezin dan worden de nummers 3 en 5 ook zoveel mogelijk opgelost.

2 Doel 4 * Percentage kinderen (0 tot 18 jaar) in armoede daalt of blijft maximaal 3,6%

3 Doel 1.2 * Huiselijk geweld en kindermishandeling is eerder gestopt en duurzaam opgelost
↑ ↓ Gelijke stand

3 Doel 3.9 * Meer jongeren vinden een voor hen passende plek in onderwijs (en als dat niet lukt naar werk of dagbesteding)

passende plek op school of werk is bepalend voor je verdere toekomst, en als men op een goede plek terechtkomt is er vaak ook minder zorg nodig door de omgeving cq het netwerk

5 Doel 1.1 * Huiselijk geweld en kindermishandeling is eerder en beter in beeld.

als huiselijk geweld en kindermishandeling beter in beeld zijn kunnen er eerder stappen worden ondernomen waardoor het aantal adviesaanvragen zal afnemen.

6 Doel 3.6 * Het aantal inwoners met een uitkering dat meedoet door te werken of een andere vorm van maatschappelijke participatie stijgt.

7 Doel 2.5 * Het percentage huishoudens met problematische schulden is in 2028 maximaal 7,9%.

8 Doel 3.7 * Meer inwoners met een indicatie 'banenafpraak' of 'beschut werk' hebben een betaalde werkplek.

9 Doel 3.8 * Het aantal inwoners dat actief deelneemt aan werk of een andere vorm van maatschappelijke participatie neemt toe.

10 Doel 3.10 * 70% van de inburgeringsplichtigen participeert binnen 1 jaar na inschrijving in de gemeente 'naar vermogen'.

Gezond Samenleven

1 Doel 3.7 * Structureel verminderen van eenzaamheid onder inwoners door het faciliteren van ontmoeting

faciliteren van buurthuizen is hierbij zeer wenselijk

2 Doel 1.1 * Een stijging van het aantal inwoners dat een actieve leefstijl kent

een sportvereniging is niet een noodzakelijke voorwaarde voor een actieve leefstijl.

3 Doel 1.2 * Een stijging van het aantal volwassenen dat een actieve leefstijl kent door een lidmaatschap van een sportvereniging

4 Doel 5.19 * Bij signalen dat er sprake is van een ingrijpend life event, zoals een complexe echtscheiding wordt actief samenhangende ondersteuning aangeboden

5 Doel 2.4 * De potentie van vrijwilligers wordt benut door gerichte inzet op kwaliteit en affiniteit

↑ ↓ Gelijke stand

5 Doel 4.12 * Door de inzet van preventieve jeugdhulp krijgen ouders, jeugdige en onderwijs handvaten om om te gaan met voor hen lastige situaties, waardoor geïndiceerde jeugdzorg afneemt

6 Doel 4.9 * Afname gebruik Wmo maatwerkvoorzieningen door te investeren in preventie en lichte zorg en ondersteuning in samenwerking met (zorg)professionals en maatschappelijke organisaties.

7 Doel 5.18 * Er is een betere afstemming en samenwerking tussen zorgprofessionals in de sociale en medische sectoren.

8 Doel 1.3 * Een stijging van het aantal kinderen dat een actieve leefstijl kent door een lidmaatschap van een sportvereniging.

9 Doel 5.17 Minder overdracht en betere benutting van elkaars kennis en mogelijkheden tussen formele en informele zorgaanbieders.

10 Doel 5.15 Sterke gemeenschappen en sociale netwerken: buurtbewoners ondersteunen elkaar.

Kansengelijkheid

1 Doel 3.8 * Verklarende analyse is leidend voor de inzet van de ondersteuning voor jeugdige en gezin.

verklarende analyse is heel belangrijk om een volledig beeld te krijgen van wat er aan de hand is in het gezin.

2 Doel 2.2 * Meer kinderen krijgen voorschoolse en vroegschoolse educatie en de kwaliteit van het aanbod wordt sterker, waardoor meer kinderen taalvaardig zijn en kunnen instromen in groep 3

3 Doel 2.5 * Meer voorzieningen voor leerlingen die (dreigen) uit te vallen om zich verder te ontwikkelen.

wat is de reden dat een kind thuiszit of uitvalt? Achterliggende problematiek in beeld krijgen.

4 Doel 1.1 * Meer inwoners ervaren dat ze dezelfde rechten en kansen hebben om mee te doen.

5 Doel 5.11 * Meer inwoners uit de doelgroep hebben verbeterde basisvaardigheden. *verbeterde basisvaardigheden vooral digitale vaardigheden zijn onmisbaar in onze samenleving*

6 Doel 4.10 * Als er wel gekozen wordt voor een uithuisplaatsing moet de duur ervan zo kort mogelijk zijn (de doorstroom van uithuisplaatsingen neemt af).

7 Doel 2.4 * Gerichte aanpak van de verschillende groepen thuiszitters

8 Doel 4.9 * Het aantal uithuisplaatsingen neemt af.

9 Doel 2.3 * 1- Een VVE-programma is een goede basis voor het jonge kind, maar ook wanneer op latere of eerdere leeftijd risico op taalachterstanden ontstaan moet extra ondersteuning mogelijk zijn.

10 Doel 3.6 * Minder jongeren maken gebruik van jeugdhulp. Alleen jongeren met complexe problematiek maken gebruik van hulp op basis van een beschikking. Deze hulp wordt gezinsgericht geboden.

